

Stichting Visisonor

Bestuursverslag 2024

BLACK PENCIL

Inleiding

Het jaar 2024 markeerde de afsluiting van onze eerste periode van vier jaar met structurele steun door het Fonds Podiumkunsten (2021-2024). Deze periode betekende een compleet nieuw hoofdstuk voor Black Pencil. We konden zoveel nieuwe projecten en ideeën ontwikkelen, we konden veel verschillende samenwerkingen aangaan, we gaven veel concerten/voorstellingen, we bleven investeren in onze verankering in de stad Almere en in de provincie Flevoland, we hebben flink gewerkt aan onze langetermijnvisie en ambitie, en we voelden dat we veel terug konden doen voor de maatschappij. Het lijkt alsof deze vier jaar voorbij zijn gevlogen!

Maar het allerbelangrijkste is dat de periode 2021-2024 voelt als opmaat voor wat er komen gaat. We hebben zoveel ideeën en nieuwe projecten in gedachten, en we zien zoveel mogelijkheden voor verdere ontwikkelingen. We zijn enorm blij dat we opnieuw de steun van FPK mogen ontvangen voor de periode 2025-2028; onze vleugels blijven uitslaan.

In dit verslag richten we ons op het jaar 2024. En er valt veel te vertellen, want we hebben veel concerten gegeven, we hebben compositieopdrachten verstrekt, we zijn begonnen met onze tweede kindervoorstelling, we zijn naar Turkije gegaan, we zijn begonnen met opbouwen van netwerk in Frankrijk, we hebben een grote muziektheatertour gemaakt en we hebben onze samenwerking met lichtkunstproducties voortgezet.

Het resulteerde in ruim 80 concerten/voorstellingen in 2024 over heel Nederland. Door de vele activiteiten verscheen Black Pencil in 2024 regelmatig weer in de landelijke en regionale media (Groenteman op zondag, NPO, NRC, Theaterkrant, Omroep Flevoland oa). Hieronder een overzicht van de meest relevante activiteiten.

1. Concertprogramma's

Naast concerten met incidentele programmering (programma's op maat gemaakt voor de gelegenheid) voerden we hoofdzakelijk drie concertprogramma's uit:

- *Come Out Caioni*: Een van onze top-sellers, met muziek uit de 17de-eeuwse Caioni Codex. We blijven het programma uitbreiden door nieuwe arrangementen te maken van werken die we in eerste instantie niet hadden gebruikt uit de 346(!) werken tellende codex.
- *Bijzonder Barok*: Een nieuwe benadering van muziek en ongehoorde instrumentcombinaties. De Elizabethaanse periode past Black Pencil als een handschoen: een experimenterparadijs voor klankvariatie en tempowisselingen. De rijke stoet aan dansen wordt weerspiegeld in de uitbundige muziek van Vivaldi; populariteit in een nieuwe vorm. Daartegen plaatsen we onze succesvolle arrangementen van delen uit Bachs Kunst der Fuge en de uitbundige Ouverture-Suites van Telemann.
- *Into Space*: Nieuwe werken geschreven door Calliope Tsoupaki, Aart Strootman, Yannis Kyriakides, Meriç Altaç, o.a. NRC riep ons album Into Space uit tot één van de beste Nederlandse albums van het jaar 2023 en noemde het: 'een kleurrijk en overtuigend akoestisch panorama met negen gloednieuwe stukken van acht componisten'. Dit programma blijft componisten en podia aantrekken.

2. Samenwerking met jeugdsymfonieorkest

Aan het begin van het jaar werkten we samen met het jeugdsymfonieorkest AJSO en brachten de première van een nieuw werk van Rembrandt Frerichs. In opdracht van Black Pencil schreef Rembrandt een werk voor 5 solisten (de leden van het ensemble) en orkest: fluit/piccolo, hobo, klarinet, basklarinet, fagot, hoorn, trompet, trombone, bastrombone, tuba, viool 1, viool 2, altviool, cello, contrabas en slagwerk. De compositie kreeg de titel: *Cityscape Serenade: Muziek voor Stadsnomaden*. We hebben de compositie in de grote zaal van Kunstlinie Almere in première gebracht en we hebben ook de dag daarna het stuk voor scholen gespeeld in het kader van educatieprogramma's.

Er waren een aantal onderdelen in dit project die het belang overstegen van de eigen speelpraktijk:

- We introduceerden eigentijdse muziek bij een nieuw publiek: het AJSO neemt al 35 jaar een prominente plaats in binnen de kunst- en cultuurwereld van Almere. Ze trekken veel publiek uit de stad en omgeving; maar ze hadden nog nooit een nieuwe compositie gespeeld. Black Pencil heeft hen geïnspireerd om de uitdaging aan te gaan. Dit culturele platform en hun publiek voor symfonische muziek maakte kennis met eigentijdse muziek.
- Het opdrachtwerk heeft een belangrijke educatieve component voor de leden van het jeugdorkest: ze gingen aan de slag met een componist, speelden voor het eerst in hun leven een première, leerden hoe belangrijk het is om met nieuwe muziek om te gaan. Bovendien ondersteunden ze met deze uitvoering de hedendaagse muziek. Belangrijk, omdat veel orkesten blijven vasthouden aan enkel het eren van 19e-eeuwse, neoromantische, of filmmuziek. Hiermee gaven ze met ons de ruimte aan de makers van vandaag!

Zie trailer over de samenwerking: <https://www.youtube.com/watch?v=Ndr0WRFcEKY>

Rembrandt legt zijn muziek uit aan de musici van AJSO tijdens een repetitie (januari 2024)

3. Muziektheaterproductie LADY+LORD MACBETH

Met de productie Lady+Lord MacBeth, in samenwerking met Theatergroep Suburbia, toerden we door grote zalen in Nederland. Het was een prachtige ervaring om aan Shakespeares klassieker Macbeth te werken. Black Pencil heeft dit thema met open armen ontvangen, omdat de originele Macbeth geschreven is in een periode in de geschiedenis waar we ons verwant mee voelen: het Elizabethaans tijdperk. In deze periode ontstond het zogenaamde *broken consort* (in tegenstelling tot *whole consort*), de klankdefinitie van Black Pencil.

De schrijver Tom Lanoye maakte een briljante bewerking van MacBeth, de regie was in handen van Olivier Diepenhorst. *Lady+Lord MacBeth* is een meeslepende bewerking over bodemloze liefde en blinde ambities. En over de pijn - het gemis van wat nooit heeft mogen zijn. We hebben onze eigen muziek gemaakt, en op verzoek van Tom Lanoye, arrangementen gedaan van klassiekers zoals 'I who have nothing' van Tom Jones (1970) en 'The Look of Love' van Bacharach/David (1967). De productie was ook een uitdaging; omdat het tweeënhalf uur duurde, moesten we er flink wat muziek bij maken, allemaal heel precies getimed met de tekst. We werden ook goed betrokken bij alle theatrale handelingen, dat was een van onze wensen bij deze productie. We hadden een goede communicatie met Olivier en alle acteurs waren geweldig. De repetities vonden plaats in onze studio in Amsterdam. De montage vond plaats in De Voetnoot in Almere. De samenwerking met Suburbia verliep uitstekend.

Tom Lanoye won in maart 2024 de Prijs der Nederlandse Letteren, dat heeft een heel gunstig effect op de productie gehad. Black Pencil heeft naar aanleiding van MacBeth op televisie geweest (Groenteman op zondag-NPO2), bij Radio4, NPO klassiek, Omroep Flevoland, en we hebben verschillende interviews op lokale omroepen gegeven.

De crew bestond uit:

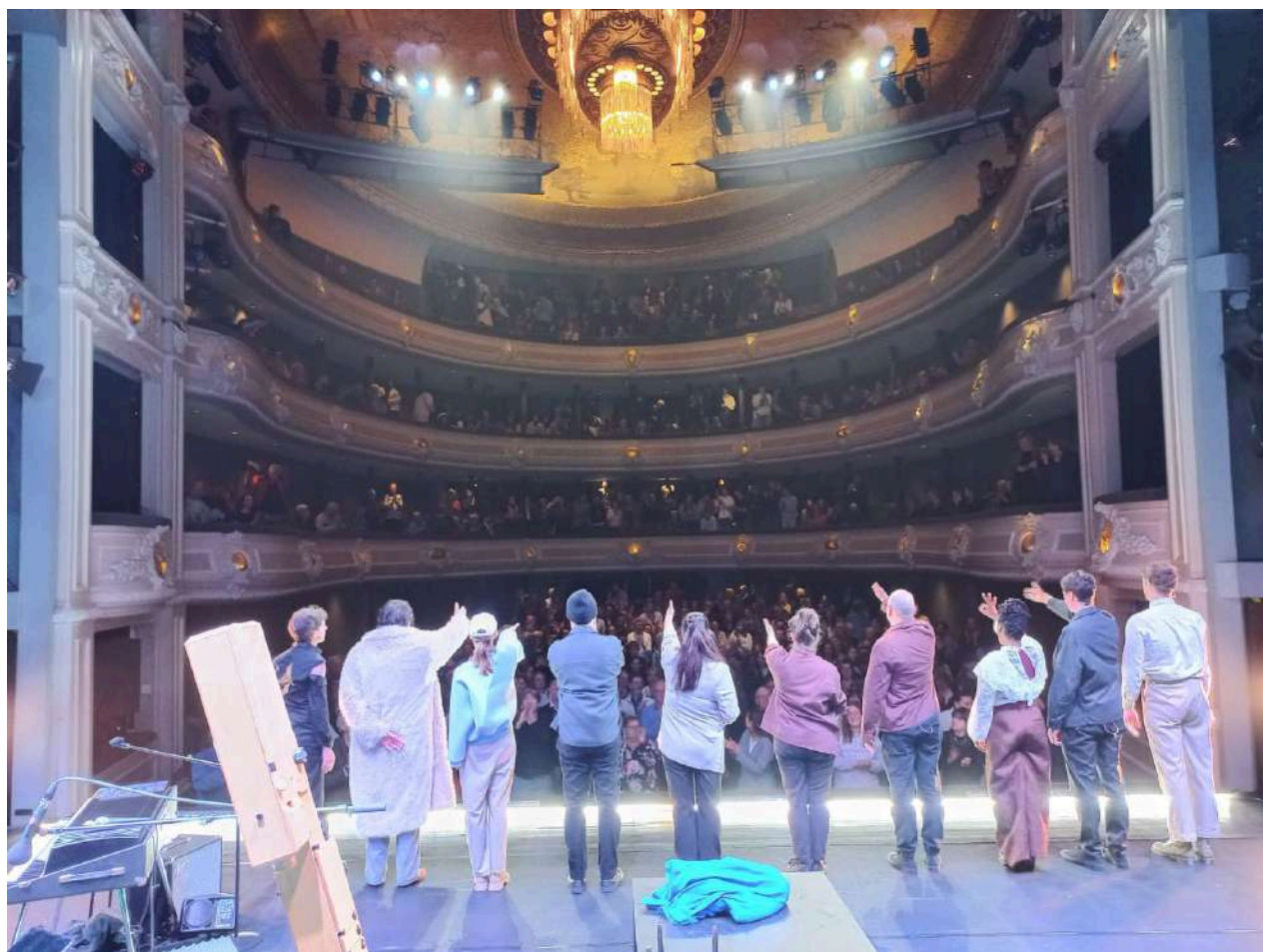
Joy Wielkens - Lady Macbeth
Alwin Pulinckx - Lord Macbeth
Yara Alink- Lady Banquo, Prins Malcom, Zonderling
Aus Greidanus Jr.- Koning Duncan, Lord Macduff, Zonderling
Matthijs IJgosse - Lord Banquo, Zonderling
Jorge Isaac - Black Pencil | Blokfluit En Artistiek Leider
Matthijs Koene - Black Pencil | Panfluit
Esra Pehlivanli - Black Pencil | Altviool
Marko Kassl - Black Pencil | Accordeon
Enric Monfort - Black Pencil | Percussie

Tekst - Tom Lanoye
Regie - Olivier Diepenhorst
Muziek - Black Pencil
Scenografie - Bart Van Merode
Lichtontwerp - Yuri Schreuders
Kostuumontwerp - Sandro Lima
Geluidsontwerp - Mark Van Bruggen
Geluidstechniek - Arjan Van Asselt
Techniek - Neal Groot
Regieassistentie - Doris De Vries

- *De aanstekelijke chemie tussen de hoofdrolspelers spat van het podium - de Volkskrant*
- *Groot spelplezier en perfecte muziek in Suburbia's 'Lady+Lord MacBeth' - NRC*
- *Psychologisch doordacht en knap geregisseerd - Scènes*
- *Het zindert, knettert, vonkt en vlamt non-stop tussen Lady en Lord MacBeth - Theaterkrant*

Reviews:

- *"Wat een supermooie, aangrijpende en indrukwekkende vertolking van een klassieker."*
- *"Een ontzettend krachtige vertolking! Het licht, de staging, de muziek; een en al sfeer. Wauw!"*
- *"Indrukwekkend spel! En wat past de muziek er naadloos bij!"*
- *"Geweldige live muziek!"*
- *"Nooit eerder kwam macbeth zo binnen. Geweldig."*
- *"Heftig, intens, bijzonder."*
- *"Zeer mooie combinatie van prachtig aangrijpend spel en muziek. Genoten!"*

Black Pencil en Suburbia in een volle zaal bij het Nationale Theater Den Haag (april 2024)

4. (Nieuwe) festivals

In 2024 waren we een van de grondleggers van de nieuwe festivals 'Het Groene Geheim' en 'Almere Speelt'. Samen met New Music NOW hebben we de nationale *Dag van de Componist* voor het eerst naar Almere gebracht. We gingen voor het derde jaar op rij in première met de 'Dag van de Oude Muziek' in Almere, we kregen met ons optreden een volgeladen zaal op *Down The Rabbit Hole* enthousiast voor eeuwenoude muziek. Voor de Monumentendag en Nationale Orgeldag hebben we een nieuwe licht- en muziekvoorstelling in Goede Rede (voor het eerst officieel gemeentelijk monument) gemaakt.

Het Groene Geheim is een ambitieus en innovatief festival dat de unieke cultuur en natuur van Almere viert. Door een verrassende programmering, verborgen locaties, verbindende evenementen en samenwerking met vele (lokale) partners, beogen we een onvergetelijke ervaring te bieden voor bezoekers uit heel Flevoland en daarbuiten.

Het festival is een initiatief van Black Pencil en Goede Rede Concerten Almere. In juni 2024 is de eerste editie gerealiseerd op zondagmiddag 16 juni 2024, op De Kemphaan in stadsbos Almeerderhout. Het festival richt zich op klassieke muziek in brede zin en crossovers daarmee en heeft een sterke verbinding met de omgeving. De Kemphaan biedt een unieke combinatie van (nieuwe) natuur en moderne stadsfaciliteiten, waardoor het de perfecte locatie is voor een festival dat klassieke muziek met de natuur wil verbinden. De ligging aan de rand van Almere is uniek voor een dergelijk festival en qua ligging zeer bereikbaar voor het hele land.

Het Groene Geheim is niet zomaar een muziekfestival; het is een manifestatie van cultuur, gemeenschap, innovatie, en natuur. Het weerspiegelt de essentie van zijn plek – nieuw en verrassend land – en brengt mensen samen in een viering van muziek en leven. Door deze unieke combinatie van elementen biedt het festival een ervaring die zowel lokaal als nationaal publiek zal aantrekken en inspireren, en het heeft de potentie om een blijvend onderdeel te worden van het culturele landschap van Almere. Onze artistiek leider Jorge Isaac zit in het programmeringsteam. De tweede editie van het festival zal op zondag 22 juni 2025 plaatsvinden.

Tijdens Het Groene Geheim op de Kemphaan, juni 2024

Almere Speelt is een nieuw jaarlijks terugkerend strandfestival op het Almeerderstrand met muziek, theater, dans en kinderactiviteiten, gratis toegankelijk. Samen met andere Almeerse collega's heeft Black Pencil het festival mede ontwikkeld en daarin live gespeeld. Onze producent was in 2024 het aanspreekpunt voor alle productionele zaken. De volgende editie, waarin Black Pencil wederom deel zal nemen, zal op zaterdag 28 juni 2025 plaatsvinden.

Samen met New Music NOW hebben we de nationale **Dag van de Componist** voor het eerst in Almere gerealiseerd. We hebben een nieuw stadslied voor Almere door Renske Vrolijk in première gebracht, een concert op NS-station Almere Centrum gespeeld, en vervolgens in de New Music Express Almere-Zwolle 'Workers Union' van Louis Andriessen met volle kracht gespeeld. In de middag hebben we interviews bij de NPO gegeven in Utrecht, en we hebben het festival afgesloten in de Hertz zaal in Tivoli.

Trailer promotie van de uitzending: <https://www.youtube.com/watch?v=S1EILr6jRMM>

Live op NS-station Almere Centrum, tijdens de nationale Dag van de Componist (juni 2024)

Live in de trein New Music Express, Dag van de Componist (juni 2024)

5. TV-programma, ism Omroep Flevoland en Suburbia

In het kader van *Theater na de Dam* heeft Black Pencil, Omroep Flevoland en Theatergroep Suburbia een muzikaal en theatraal televisieprogramma over (on)vrijheid gemaakt, geïnspireerd op de getuigenis *Terug naar Birkenau* van Ginette Kolinka. Het tv-programma was te zien op Omroep Flevoland vóór en ná de Nationale Dodenherdenking, om 19:00 en 20:20 uur.

De jonge actrices Ezra Koppejan, Rosa Kreulen, Bitha Babazadeh en Yara Brand spelen, vertellen en lezen teksten uit het boek. Ze vertellen het elkaar, spelen het elkaar voor, spreken tegen de camera of praten in zichzelf. Black Pencil speelt het verhaal muzikaal in één vloeiende en onafgebroken camerabeweging, dicht op de huid. In een poging om te vertellen over het onvoorstelbare.

Black Pencil heeft speciaal voor het programma eigen gecomponeerde muziek gemaakt en speelde ook werk *Into Space* (2022) van Componist des Vaderlands Calliope Tsoupaki en *Karadeniz* van Tolga Zafer.

Terug naar Birkenau

Originele titel: *Retour à Birkenau* van Ginette Kolinka en Marion Ruggieri (2019). Vertaling: Eef Gratama. Uitgave van De Arbeiderspers / Singel Uitgeverijen (2020)

- Tekst **Ginette Kolinka**
- Tekst **Marion Ruggieri**
- Vertaling **Eef Gratama**
- Idee en Regie **Albert Lubbers**
- Televisieregisseur **David Brouwer**
- Muzikale Leiding **Jorge Isaac**
- Kostuumontwerp **Dorien De Jonge**
- Productie **Annemiek Dennissen**

Screenshots van de opname (april 2024)

Elegy (2024) werd door Marko Kassi gecomponeerd voor Terug naar Birkenau
<https://www.youtube.com/watch?v=PhDR5rxnZS0>

6. Nieuwe familievoorstelling Schokgolf

Black Pencil, Cultuurbedrijf Noordoostpolder en Museum Schokland geven in 2024 en 2025 een vervolg aan de mooie samenwerking die in 2022 is gestart onder de noemer '*Black Pencil speelt buiten op Schokland*'.

Toen speelde Black Pencil zomerdagen op Schokland, met 'Soundwalks' door het landschap en concerten in de kerk. De *Black Pencil op Schokland Composition Prize* werd in het leven geroepen en bracht 174 inzendingen van componisten uit 36 verschillende landen op, die zich allemaal door dit unieke Nederlandse landschap hadden laten inspireren. Aan Florian Magnus Maier werd opdracht verleend tot het schrijven van de compositie Stormproofing. In 2023 zijn deze nieuwe muzikale parels opnieuw in het landschap tijdens wandelingen te beluisteren geweest. Bij het afsluitend concert is de cd 'Schokland' gepresenteerd en het eerste exemplaar aan de Commissaris van de Koning Dhr. Leen Verbeek uitgereikt. In podcasts werd via muziek en gesprekken het verhaal van Schokland verteld. Het museum zette op deze manier belangrijke stappen in het combineren van erfgoed met muziek, en het project heeft hierdoor een mooie bijdrage geleverd aan het op de kaart zetten van Flevoland/ Noordoostpolder/ Schokland als innovatiekern voor deze kunst- en cultuurvormen.

In 2024 en 2025 slaan we de handen ineen voor een tweede grensverleggende samenwerking. Black Pencil gaf regisseur Annechien Koerselman de opdracht om een voorstelling te maken met Schokland als onderwerp getiteld SCHOKGOLF. Deze voorstelling voor 1 acteur en de 5 musici van Black Pencil gaat over het moeten verlaten van je geboortegrond en zorgen over de toekomst, refererend aan de pijnlijke ontruiming van Schokland die in 1859 plaatsvond, waardoor honderden gezinnen gedwongen moesten verhuizen en terecht kwamen op plaatsen waar zij niet altijd welkom waren. Dit gegeven raakt thema's die momenteel zeer actueel zijn. Niet alleen de vluchtelingencrisis maar ook klimaatverandering en onzekerheid en angst over de toekomst. In Schokgolf maken we gebruik van het rijke materiaal dat er in onze eerste samenwerking is ontstaan: een deel van de composities die toen zijn ingestuurd en Schokland als thema hebben, worden in deze voorstelling gebruikt.

Première Schokgolf op Schokland (september 2024)

De première van Schokgolf vond in september 2024 op Schokland plaats en we blijven de voorstelling spelen in theaters en andere zalen. We hebben hard gewerkt om deze voorstelling te maken. Alles wordt uit het hoofd gespeeld, we hebben veel aandacht gegeven aan kleinste details. De betrokkenheid van regisseur Annechien Koerselman en actrice Yara Alink is geweldig. Deze voorstelling heeft ons geholpen onze podiumuitstraling en ruimtelijk inzicht te vergroten, het brengt ons bij nieuwe doelgroepen en het biedt nieuwe mogelijkheden voor samenwerking in het onderwijs.

De voorstelling is inspirerend en we blijven het met plezier ontwikkelen. Nieuwe PR-middelen worden gemaakt, educatiemateriaal voor de scholen is beschikbaar en er wordt binnenkort een samenwerking met het multidisciplinaire makershuis VAKTOR van regio Zwolle gestart, om makers uit verschillende disciplines te laten inspireren door de voorstelling.

7. A-A-Almere

Black Pencil heeft zich geworteld in de vruchtbare grond van Almere en Flevoland, een provincie die symbool staat voor vooruitgang en een toonbeeld is van menselijk vernuft en nieuwe natuur. In dit nieuwe land vindt het ensemble een bron van inspiratie en een podium voor zijn unieke visie.

Black Pencil ziet volop mogelijkheden en kansen in de zich nog ontwikkelende culturele infrastructuur van de jongste Nederlandse provincie en jongste stad van het land, en gaat enthousiast de uitdaging aan die uit te bouwen, verdiepen en vernieuwen. Dit doen we bijvoorbeeld door middel van nieuwe samenwerkingen, nieuwe concepten, nieuwe speelmogelijkheden.

De missie is helder: het belang van cultuur aantonen en zo institutionele samenwerking en publieke betrokkenheid winnen. En deze missie slaagt, getuige de woorden van voormalig Gedeputeerde Kunst & Cultuur Michiel Rijsberman, die het ensemble prijst om zijn *"onmisbare rol in de lokale cultuur en zijn vermogen om internationale samenwerkingspartners naar Flevoland te brengen"*.

Ons jaarlijkse evenement **A-A-Almere** is een viering van de diversiteit en rijkdom van Almere, waarbij we muziek uit verschillende culturen en van lokale componisten zoals Arnoud Noordegraaf en Renske Vrolijk combineren met video, gospel, rap, dans en elektronica. Ons doel is om dit evenement, waarvan in 2022 de eerste editie plaatsvond, te laten uitgroeien tot een culturele hub in Almere, waar muziek wordt samengebracht met andere kunstvormen zoals poëzie, dans en lokale exposities.

A-A-Almere (november 2024)

8. Black Pencil en lichtkunst

Anno 2024 wilden wij ons ontwikkelen op een vakgebied waar we al jaren naar verlangden, maar waar we nog niet de context voor hadden: de combinatie van klassieke muziek met lichtkunst. In de zomer van 2023 zijn wij partner geworden van het ALLUMINOUS festival in Almere. ALLUMINOUS bedacht een nieuw lichtfestivalconcept waar beeldende kunst en theater samenkomen, met de stad Almere als inspiratie en het Weerwater als decor. ALLUMINOUS werkt daarvoor samen met Almeerse theatergezelschappen Vis à Vis, Suburbia en BonteHond. Sinds 2023 werd Black Pencil partner van het festival en voegde een nieuwe benadering aan de creatie van lichtkunst toe aan het festival. Met het ALLUMINOUS festival konden we onze ambities voor het eerst in een context plaatsen en dit heeft de aanzet geleverd om ons hierin substantieel verder te profileren.

Het ALLUMINOUS festival 2024, waar we ons werk presenteerden, trok een recordaantal toeschouwers. In de eerste twee jaren bleek ALLUMINOUS, met respectievelijk 30.000 en 34.000 bezoekers al een groot succes. De editie van 2024 trok 45.000 bezoekers (!)

De realisatie van een meeslepende audiovisuele ervaring voor installatiewerk én voor de concertzaal was een centraal doel van dit project. We hebben ons gericht op de creatie van een nieuw multidimensionaal werk waarin licht en muziek naast elkaar bestaan en elkaar versterken, als een *Gesamtkunstwerk*.

Om het juiste concept te vinden, besloten we ons te laten inspireren door eerst de locatie te bepalen waar het werk geplaatst zou worden. Na het verkennen van de 5,5 km lange route vonden we het Stedenwijkstrand de beste en meest poëtische locatie. Het gaf meteen de aanzet tot het ontwikkelen van een werk gebaseerd op Stonehenge (een megalithisch monument uit de Jonge Steentijd).

Stonehenge (UNESCO werelderfgoed, Engeland)

De andere belangrijke stap was de zoektocht naar een geschikte lichtkunstenaar om mee samen te werken. We verkenden het veld en hadden ontmoetingen met verschillende kunstenaars. Er was een groep die ons het meest aansprak vanwege hun veelzijdig werk, het collectief Touki Delphine. De leden zijn ervaren en hebben verschillende achtergronden, en net als Black Pencil zijn ze ook meerjarig ondersteund door het Fonds Podiumkunsten.

Eerste bezoek aan de locatie

We maakten gebruik van materialen uit het werk RELAY (2021) van Touki Delphine: 1848 gerecyclede relaismotoren afkomstig van ongeveer 300 sloopauto's, waar ze dienden als elektronische circuitonderbrekers voor richtingaanwijzers. Deze relaismotoren, die onafhankelijk van elkaar klikken en zoemen, zijn gemonteerd op veertien oude gegolfde stalen panelen en vormen de basis van de audiovisuele ervaring. Elk paneel is 4 meter hoog. We verdeelden de veertien panelen in zeven groepen van twee, waardoor een zevenhoek ontstond.

De muziekcompositie werd gedaan door onze slagwerker Enric Monfort, de programmering van de lichtbronnen werd gedaan samen met John van Oostrum en Rik Elstgeest (twee kernleden van Toukie Delphine). Het gebruik van relais als lichtbron verving het idee om beamers te gebruiken. Het bleek veel specialer en origineler. De geluidsbron van de aan- en uitgaande relais werd als een kenmerkend

element in de muziekcompositie geïntegreerd. We gebruikten een 7.1-geluidssysteem: zeven luidsprekers verspreid over de ruimte en een krachtige subwoofer, alle apparatuur weerbestendig.

De locatie was ideaal voor dit project. Stedenwijkstrand is gelegen in Almere stad bij de Hengelostraat/Oeverpromenade. Vanaf het Stedenwijkstrand heb je uitzicht over het Weerwater. Het centrum van Almere is op 5 minuten loopafstand. De ruimte voelt open aan en je kunt er gemakkelijk in en uit. We hebben alle vereiste metingen uitgevoerd om geluidsoverlast voor de omwonenden te voorkomen.

De titel van dit werk werd gedoopt als RELAY: STONEHENGE. Het kunstwerk werd als volgt geïntroduceerd:

RELAY: STONEHENGE

Bij het vallen van de schemering, lichten zeven in een cirkel opgestelde indrukwekkende panelen op. Welkom bij *RELAY: Stonehenge* op het Stedenwijkstrand.

RELAY: Stonehenge is geïnspireerd op de oorspronkelijke bijeenkomsten bij Stonehenge in Engeland, die mensen uitnodigden samen de overgang van zomer naar winter, van licht naar duisternis te vieren.

Dit "heiligdom" voor introspectie en reflectie creëert een unieke cirkelvormige ruimte waar je met anderen kunt verbinden en tegelijkertijd alleen kunt zijn met je gedachten. De compositie combineert verschillende geluiden én lichten van de honderden relaismotoren met de instrumenten van Black Pencil, waarbij het geluid wordt rondgestuurd middels verschillende luidsprekers rondom het publiek, wat een meeslepende audiovisuele ervaring creëert.

RELAY toont op totaal unieke wijze een poëtische kijk op de evolutie van het leven. Deze 1848 gerecycleerde relaismotoren, gemonteerd in gegolfde stalen panelen, zijn onafhankelijk van elkaar, ze klikken en zoemen.

RELAY: Stonehenge fungeert als een verzamelpunt dat ons aanmoedigt om samen te komen, te reflecteren en te genieten van de schoonheid, die deze gedeelde ervaring voortbrengt. Het moedigt ons aan om de magie van samenzijn te vieren door middel van licht en geluid.

Bouwproces op het strand

Voor Black Pencil was dit een prachtige leerervaring geweest, zowel artistiek, productioneel als zakelijk. We beschikken nu over de kennis en ervaring om producties van muziek- en lichtinstallaties in de openlucht te doen en de volgende stappen met lichtkunstwerk samenwerkingen aan te gaan.

RELAY: STONEHENGE op het Stedenwijkstrand in Almere.

De betrekking van lichtkunst bij het repertoire van Black Pencil wordt een unieke aanvulling op de zeggingskracht van het ensemble. Dit project brengt klassieke muziek naar lichtkunstfestivals en *light art* naar klassieke concerten. Beide genres worden verrijkt met de ander. Het brede publiek dat lichtkunstfestivals weet te bereiken, komt in aanraking met klassieke muziek en dat zal hopelijk een drempel wegnemen om ook eens klassiek concert bij te wonen, of specifiek een concert van Black Pencil bezoeken.

Wij gaan ons muziek- en lichtkunstprojecten blijven aanbieden. Dit jaar nemen wij weer deel aan het ALLUMINOUS festival, van 17 tot 26 oktober 2025.

9. Spin-offs

Er waren in 2024 een aantal mooie activiteiten die het waard zijn om als spin-off hier te vermelden.

De Nederlandse popgroep *Nits* bestond vijftig jaar in 2024. Naar aanleiding van dit jubileum heeft VPRO's muziekprogramma *On Stage* een programma aan de band opgedragen. Nits werd gevraagd hun favoriete podiumkunstenaren uit te nodigen. Toetsenist-zanger Robert Jan Stips was gefascineerd door een optreden van Black Pencil met het Javaanse gamelanensemble Kyai Fatahillah in 2022. We werden vervolgens uitgenodigd om te spelen in de grote zaal van Tivoli/Vredeburg ihkv het jubileum van Nits.

In 2021, in het midden van allerlei COVID-beperkingen, hebben we met theatergezelschap Gouden Haas een residentie in StrandLAB Almere kunnen doen. In zomer 2024 hebben we een vervolg van de samenwerking kunnen realiseren, met de (kleinschalige) productie 'Verander Ons', een interactieve tijdreis op de drempel tussen toekomst en heden.

Black Pencil en gamelan in Tivoli/Vredenburg (september 2024)

10. Reeks compositieopdrachten

Wat betreft de compositieopdrachten hebben we nauw contact gehad met veel componisten, zowel Nederlandse als in Nederland gevestigde componisten. Er zijn al een flink aantal opdrachten verstrekt en we hebben de nieuwe stukken in première gebracht. De volgende componisten kregen in 2024 een opdracht: Anthony Fiumara, Celia Swart, Hugo Morales, Akim Moissenkov, Igor Silva.

We moeten ook toegeven dat succes een andere kant heeft: we worden wekelijks (!) benaderd door componisten uit binnen- en buitenland. Ze willen samenwerken, ze willen voor ons schrijven, ze willen deel uitmaken van onze programma's etc. Heel leuk, maar we moeten steeds nauwkeurig eea afwegen. Wij willen hoe dan ook een magneet blijven voor componisten en voor de ontwikkeling van nieuwe muziek.

Trailer première Akim Moiseenkov (Toonzaal, Den Bosch):

https://youtu.be/xfradH_2EgM?si=94eCjEf3TUV1dQ5x

Première nieuw werk A. Moisenkoov: 'Beauty lies around the corner' (Den Bosch, december 2024)

11. Publiek

Door de aard van de activiteiten konden we verschillende doelgroepen bereiken. De samenstelling van verschillende soorten publiek past precies binnen onze ambitie in de periode 2021-2024: Black Pencil is als een kameleon: eigenzinnig, verrassend, verschijnend op zeer uiteenlopende locaties, met verschillend repertoire, in samenwerking met verschillende partners, een promotor van klassieke muziek én de muziek van nu.

12. Aantallen en spreiding

We hebben ruim 80 concerten/voorstellingen in 2024 kunnen realiseren, met een mooie regionale spreiding: Noord, Oost, Midden, West, Zuid, Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en in het buitenland. In Flevoland en in de eigen directe omgeving (Almere) blijven we werken aan het vergroten van ons publieksbereik en het aantal uitvoeringen. Black Pencil is inmiddels opgenomen in de Basis Infrastructuur van Flevoland.

De geel gearceerde activiteiten zijn bij de invoer van overzicht uitvoeringen aangemerkt als 'overige' omdat ze in onze ogen niet in één van de andere categorieën paste. Het gaat o.a. om concerten in de openbare ruimte, in een radioprogramma en om de uitvoeringen op lichtkunstfestival Alluminous, waarop Black Pencil in een installatie (live en opgenomen) te horen is. Na het afsluiten van de verantwoording werd duidelijk dat deze categorie niet meetelt in de aantallen speelbeurten en bezoekersaantallen in het 'overzicht prestatieverantwoording afgesloten jaar'. Het bleek niet mogelijk om dit nog aan te passen, waardoor de getoonde cijfers en aantallen in de verantwoording lager zijn dan werkelijk gerealiseerd.

15. Financieel

Ten opzichte van 2023 zijn onze baten nagenoeg gelijk gebleven. De publieksinkomsten waren wat lager, maar daar stonden hogere inkomsten uit samenwerkingen met Gouden Haas en Suburbia tegenover (gevat onder overige directe inkomsten). Net als vorig jaar mochten we subsidie van de gemeente ontvangen (iets minder dan vorig jaar, omdat toen per abuis de indexering van 2023 én 2024 al was uitgekeerd). Ook kende de provincie ons twee subsidies toe.

De personele uitvoeringskosten zijn lager dan in 2023, omdat we minder activiteiten hebben uitgevoerd, hoewel dit er met ruim tachtig nog steeds veel meer waren dan in onze meerjarenplannen aangegeven en begroot. We hebben echter wel mee geïnvesteerd in de productie met Suburbia, waarmee we een flinke serie optredens door het land hebben gedaan en die ons veel zichtbaarheid heeft gegeven. Dat verklaart mede de stijging van de kosten voor inhuur van technici en andere producenten. Er is minder uitgegeven aan materiële kosten, zoals in het jaarverslag van 2023 al voorspeld: er is toen veel geïnvesteerd in de aanschaf van verschillende instrumenten en apparatuur om het ensemble zelfstandiger te maken ten opzichte van verhuurbedrijven en de omstandigheden ter plekke.

Vanaf de nieuwe subsidieperiode wordt de rubricering van de verschillende posten opnieuw bekeken, aangezien daar nu enkele onlogische keuzes in zijn gemaakt. Om te zorgen dat binnen de huidige subsidieperiode een goede vergelijking kan plaatsvinden, passen we deze herrubricering toe vanaf 2025. Zo zullen de personele lasten voor productie, marketing en artistieke leiding onder de activiteitenlasten komen te vallen en komen de reis- en verblijfkosten onder materiële kosten te vallen.

De bezoldiging van de artistiek en zakelijk leider lag in 2024 ruim onder de wettelijk gestelde bezoldigingsmaxima volgens de Wet normering topinkomens.

16. Samenstelling van het bestuur en directie

In 2024 was Jorge Isaac artistiek leider en Jennie Duif zakelijk leider van Black Pencil.

In 2024 zijn er geen bestuursleden aangetreden of afgetreden.

Het bestuur van Stichting Visisonor bestond in 2024 uit:

Dhr. Frans de Ruiter, voorzitter
Mevr. Mariana Preda, secretaris/penningmeester
Mevr. Karolina Spaić, bestuurslid
Dhr. Michiel Schuijjer, bestuurslid

Almere, 25 april 2025